

Handläggare
Ida Reimegård

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Sammanfattning

Örebro kommun ställer sig överlag positiv till betänkandets förslag för att få fler barn att delta i förskolan med syfte att stärka barnens utveckling och lärande. Det är dock av stor vikt att barnens perspektiv tas i beaktande vid exempelvis hanteringen av skolskjuts till och från förskolan.

Kommunen bedömer att det vore värdefullt om effekterna av förslagen som rör uppsökande verksamhet och direktinskrivning utvärderas innan beslut om obligatorisk förskola från 5-års ålder tas.

Örebro kommun har vissa invändningar rörande några av förslagen för fler förskollärare och barnskötare. Vad gäller förslaget att precisera de centrala personalkategorierna i förskolan i skollagen bedömer kommunen att förslaget riskerar att slå fel då det i förskolan idag finns personal som inte saknar utbildning men som inte heller faller under kategorierna barnskötare eller förskollärare. Ur kompetensförsörjningshänseende är det nödvändigt att utvidga antalet personalkategorier inom förskolan.

Örebro kommun bedömer även att flera av kompetenskraven kopplade till det förslagna karriärsteget för förskollärare behöver preciseras. Vidare bedöms att en sådan typ av spetskompetens bör vara flexibel sett till placering inom huvudmannens förskolor. För att förslaget ska falla väl ut krävs först ett förändringsarbete inom förskolan kopplat till befintliga roller.

Det är viktigt att de ekonomiska effekterna av förslagen säkras upp så att de inte får negativa effekter i form av effektiviseringskrav. Flera av förslagen innebär merkostnader för kommunen sett till exempelvis att tillhandahålla skolskjuts och måltider för barn i den obligatoriska förskolan eller att

införskaffa ett systemstöd som gör det möjligt att identifiera de barn som förslaget åsyftar. Det kan även uppstå nya kostnader för ökad administrativ hantering vad gäller direktinskrivning och uppsökande verksamhet. En annan kostnad är förknippad med de resurser som behöver läggas på utredning och handläggning för att kommunen ska leva upp till betänkandets förslag gällande frånvaro. Örebro kommun vill belysa att den schablonberäkning som i utredningen lyfts kopplad till administration kan komma att slå negativt beroende på hur mycket arbete som kommer att krävas samt hur den nuvarande organisationen är byggd och vilken möjlighet som finns för att ställa om till denna hantering.

I utredningen görs bedömningen att det inte ska betalas ut någon statlig finansiering av eventuellt tillkommande barn i förskolan med hänvisning till att kommunerna får ersättning för att tillhandahålla allmän förskola genom de generella statsbidragen. Om ett antal av de idag oinskrivna barnen i kommunen, utifrån exempelvis obligatorisk förskola från 5-års ålder, ska tilldelas en plats i verksamheten kan det emellertid vara så att den ekonomiska tilldelning kommunen får inte räcker för att tillskapa de platser som behövs. Kommunen kan behöva bygga nya förskolor/avdelningar för att rymma dessa barn beroende var behovet uppstår med hänvisning till att förskolan där barnen erbjuds en plats ska vara belägen i rimlig närhet av barnets hem.

Nedan följer de synpunkter Örebro kommun vill skicka med kopplat till några av betänkandets olika förslag och bedömningar. Kommunen följer betänkandets disposition i redovisningen.

7. Uppsökande verksamhet för ökat deltagande i förskolan

7.4 Kommunen ska informera vårdnadshavare om förskolan genom uppsökande verksamhet

Örebro kommun bedömer att förslaget eventuellt kan innebära ökade resurser för kommunen sett till administration samt genomförande av den informationsinsats som förslaget innebär. Innan detta går att beräkna behöver kommunen se över användningen av befintliga kanaler och samverka med andra aktörer för att leva upp till förslaget.

7.5 Kommunen ska kartlägga deltagande i förskolan

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär att hemkommunen behöver ta fram ett systemstöd för att kartlägga deltagandet i förskolan, något som innebär en kostnad sett till såväl framtagande av system som till administration kring kartläggningen.

7.6 Det bör tas fram ett stödmaterial om frånvarohantering

Örebro kommun ser ett behov av förtydliganden i stödmaterial eller allmänna råd huruvida kontroll och uppföljning av barnens frånvaro i förskolan rör samtliga barn i åldern 3-5 år eller bara de skolpliktiga 5-åringarna. Vidare bedömer kommunen att förslaget kommer att innebära ökad administration för rektor kopplat till genomförandet av utredningar av frånvaro vilket kan inverka på andra delar av rektors uppdrag.

8. Direktinskrivning i förskolan

8.5.1 Kommuner ska vara skyldiga till direktinskrivning

Örebro kommun ser att förslaget är gott och att vinsten av en direktinskrivning i förskolan kan bli stor för de barn som är i behov av stöd för en bättre språkutveckling. Samtidigt bedömer kommunen att förslaget kommer att innebära en ökad administration och samverkan för kommunen samt ett behov av att upprätta stödsystem som identifierar denna målgrupp.

I utredningen görs bedömningen att det inte ska betalas ut någon statlig finansiering av eventuellt tillkommande barn i förskolan med hänvisning till att kommunerna får ersättning för att tillhandahålla allmän förskola genom de generella statsbidragen. Om ett antal av de idag oinskrivna barnen i kommunen ska tilldelas en plats i verksamheten kan det emellertid vara så att den ekonomiska tilldelning kommunen får inte räcker för att tillskapa de platser som behövs. Kommuner som Örebro, som är en tillväxtkommun kan behöva bygga nya förskolor/avdelningar för att rymma dessa barn beroende på var behovet uppstår. Detta förstärks ytterligare med hänvisning till förslaget att förskolan där barnen erbjuds en plats ska vara belägen i rimlig närhet av barnets hem. Detta är i sig en viktig del av förslaget för att skapa goda förutsättningar för familjerna men kan också ge betydligt större ekonomiska konsekvenser för kommunen vilket behöver beaktas.

Det kan också uppstå nya kostnader för ökad administrativ hantering vad gäller direktinskrivning och uppsökande verksamhet. Örebro kommun vill belysa att den schablonberäkning som i utredningen lyfts kopplad till administration kan komma att slå negativt beroende på hur mycket arbete som kommer att krävas samt hur den nuvarande organisationen är byggd och vilken möjlighet som finns för att ställa om till denna hantering.

8.5.3 De barn som ska direktinskrivas

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär en utmaning för kommunen vad gäller att identifiera dessa barn. En annan utmaning kommunen ställs inför gäller vem som ska bedöma barnens behov av en bättre språkutveckling i svenska. Här krävs upprättande av samverkan med andra instanser såsom BVC.

8.5.4 Kommunen ska hålla sig informerad om vilka barn som ska direktinskrivas

Örebro kommun bedömer att förslaget kommer att innebära en ökad administration och samverkan för kommunen samt ett behov av att upprätta stödsystem som identifierar denna målgrupp.

8.5.6 Direktinskrivning ska ske vid lämplig förskola

Örebro kommun bedömer att förslaget behöver en del förtydliganden, dels om direktinskrivning kan genomföras även på fristående förskolor och dels vad begreppet lämplig förskola innebär.

8.5.7 Det bör vara möjligt att välja annan förskola än den erbjudna**8.5.8 Om vårdnadshavare tackar nej till direktinskrivning**

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär en ökad administration för kommunen sett till att barn ska direktinskrivas och sedan eventuellt skrivas ut igen om platsen inte tas emot samt kommande år fortsätta att erbjuda en förskoleplats genom direktinskrivning. Vid en önskan från vårdnadshavare om plats på en annan förskola uppstår frågor kring hur hanteringen av detta ska ske, ska barnet ställas i kö till den andra förskolan eller ska plats med direktinskrivning ske på den förskolan istället? Utifrån frågor som dessa ser kommunen ett behov av förtydliganden kring förslaget.

9. Obligatorisk förskola från 5 års ålder**9.3 Förskolan ska bli obligatorisk från 5 års ålder**

Örebro kommun anser att frågan om obligatorisk förskola för 5-åringar är för tidigt väckt och avslår den i nuläget. Kommunen bedömer att övriga förslag i utredningen, det vill säga den uppsökande verksamheten och direktinskrivningen, är tillräckliga och behöver utredas efter eventuellt införande innan frågan om obligatorium för 5-åringar tas upp. Att införa obligatorisk förskola för 5-åringar, när förskoleklass nyligen blivit obligatorisk, bedöms jämte ovan nämnda skäl inte aktuellt i nuläget.

9.3.2 Hemkommunens ansvar samt placering i den obligatoriska förskolan

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär att hemkommunen behöver ta höjd för den ökade kostnad och administrationen detta innebär, exempelvis vad gäller system för anmälan om önskemål om placering i obligatorisk förskola.

9.3.5 Skollagens bestämmelser om närvaro och frånvaro ska gälla även för den obligatoriska förskolan

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär en ökad administration vad gäller frånvarohanteringen på förskolenheter och huvudmannanivå. Det kan kräva ökade resurser i verksamheterna för att inte ta tid från förskolans kärnuppdrag.

9.3.6 Fullgörande av skolplikten

Örebro kommun bedömer att förslaget kan innebära att resurser behöver avsättas för administration och handläggning kring utredningar kopplade till fullföljande av skolplikten i den obligatoriska förskolan.

9.4 Skolskjuts till och från den obligatoriska förskolan

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär ökade resurser för kartläggning, administration och handläggning för hemkommunen. Det kommer eventuellt även innebära anpassningar i verksamheten för att möta upp och lämna av barn vid skolskjutsen för berörda förskolor, något som kan kräva extra resurser vid dessa tidpunkter. Ytterligare en aspekt gällande skolskjuts till den obligatoriska förskolan rör tillsynsansvaret under resan till och från förskolan. För barn på landsbygden kan resan med skolskjuts bli lång och tillsynsansvaret under resan behöver utredas.

9.5 Måltider i den obligatoriska förskolan

Örebro kommun bedömer att förslaget att barn i den obligatoriska förskolan ska erbjudas kostnadsfria måltider innebär en ökad kostnad.

9.6 Vissa beslut om den obligatoriska förskolan ska kunna överklagas

Örebro kommun ser att förslaget kräver ett tydligt informationsmaterial då det kan innebära en utmaning att få vårdnadshavare att förstå skillnaden på möjligheten till överklagande.

10. Förslag för fler förskollärare och barnskötare

10.8.3 Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor och

10.8.4 En förste förskollärare bör uppfylla vissa kvalifikationer

Örebro kommun bedömer att förslaget inverkar på och påverkar lönesättningen för gruppen förskollärare och andra yrkesgrupper inom förskolan, något som behöver tas i beaktande. Utredningens bedömning gällande de kompetenser en förste förskollärare ska besitta är till sin utformning öppna för tolkning, exempelvis vad gäller att vara ”särskilt kvalificerad för undervisning”. Remissinstansen ser även potentiella problem vad gäller tjänstens utformning då en sådan typ av spetskompetens behöver vara flexibel sett till placering inom huvudmannens förskolor. Efter en tids arbete på den enhet som haft störst behov av en förste förskollärare bör huvudmannen kunna flytta tjänsten till andra enheter om behovet då är större där. Erfarenhet och forskning visar att förskollärare inte är så benägna att byta tjänst och flytta på sig, trots lönepåslag och det finns därför risk att intresset för en sådan tjänst blir lågt. Att införa denna typ av tjänst kräver ett förändringsarbete inom förskolan kopplat till befintliga roller för att förslaget ska få den effekt som förväntas.

10.8.7 De centrala personalkategorierna inom förskolan ska framgå i skollagen

Örebro kommun bedömer att förslaget riskerar att slå fel då det i förskolan idag finns personal som inte saknar utbildning men som inte heller faller under kategorierna barnskötare eller förskollärare, såsom dessa fastslås i förslaget. Det kan exempelvis handla om personal med lärarutbildning vilka skulle hamna utanför en skarpare skrivelse om personalkategorierna förskollärare och barnskötare i verksamheten. Ur kompetensförsörjningshänseende är det nödvändigt att utvidga antalet personalkategorier inom förskolan.

Marie Magnusson
Ordförande Förskolenämnden Örebro kommun
Marie.magnusson@orebro.se